

การพัฒนาทักษะการรับสารเพื่อสร้างคุณลักษณะสำคัญสำหรับวิชาชีพทหารให้แก่
นักเรียนนายเรืออากาศ

**Air Cadets' Receptive Skill Development for Cultivating
Key Attributes for Military Careers**

พริมรตา จันทรชิตกุล

Primrata Jantarachotigul

อาจารย์ กองการศึกษา โรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช

E-mail: primrataa_j@hotmail.com

Received: July 31, 2022

Revised: August 26, 2022

Accepted: August 29, 2022

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางและปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการรับสารของนักเรียนนายเรืออากาศ โรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช และวิเคราะห์คุณลักษณะสำคัญสำหรับทหารที่สามารถเสริมสร้างและปลูกฝังให้นักเรียนนายเรืออากาศผ่านการพัฒนาทักษะดังกล่าว กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือนักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 1 โดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเพื่อศึกษาแนวทางและปัจจัยในการพัฒนาทักษะการรับสารที่สอดคล้องกับพื้นฐานการเรียนรู้และภูมิหลังของนักเรียนนายเรืออากาศ ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาทักษะการรับสารของนักเรียนนายเรืออากาศควรเรียงลำดับจากทักษะขั้นพื้นฐานไปสู่ทักษะที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น ซึ่งสัมพันธ์กับแนวคิดเรื่องกระบวนการคิดและพัฒนาการทางสติปัญญาของมนุษย์ และวิธีการที่นำมาใช้ในการพัฒนาทักษะดังกล่าว ได้แก่ การค้นหาใจความสำคัญ การใช้ผังความคิด การแจกแจงความคิดและถ่ายทอดเป็นถ้อยคำ และข้อความตามลำดับ ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการรับสาร ได้แก่ ความสนใจและประสบการณ์ร่วมของนักเรียนนายเรืออากาศต่อสารที่ได้รับ ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกปฏิบัติ นอกจากนี้ด้านการปลูกฝังคุณลักษณะสำคัญของวิชาชีพทหารพบว่าคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับทักษะการคิดและจิตใจปรากฏอย่างชัดเจน

คำสำคัญ: ทักษะการรับสาร นักเรียนนายเรืออากาศ คุณลักษณะวิชาชีพทหาร

Abstract

The purpose of this research was to examine approaches to receptive skills development, as well as to analyze factors affecting air cadets' receptive skills development, in order to cultivate key attributes for military careers. The population in this study consisted of first-year air cadets. In addition, individual in-depth interviews were conducted to investigate approaches to receptive skills development compatible with educational and personal backgrounds of the air cadets. The results of this study suggested that the development of receptive skills should progress from the most basic to the most complex, which corresponds to thinking process and the concept of cognitive development. Also, allowing ample time to master each receptive skill is crucial to ensure development

effectiveness with the use of identify the main idea, mind mapping and expansion of ideas into words and statements, respectively. Moreover, the factors affecting air cadets' receptive skills development should suit air cadets' interest and experiences. Furthermore, in terms of enhancement of the key military leader attributes, it was found that the attributes related to thinking skills and mental skills were clearly existed.

Keywords: Receptive Skill, Air Cadet, Key Attributes for Military Careers

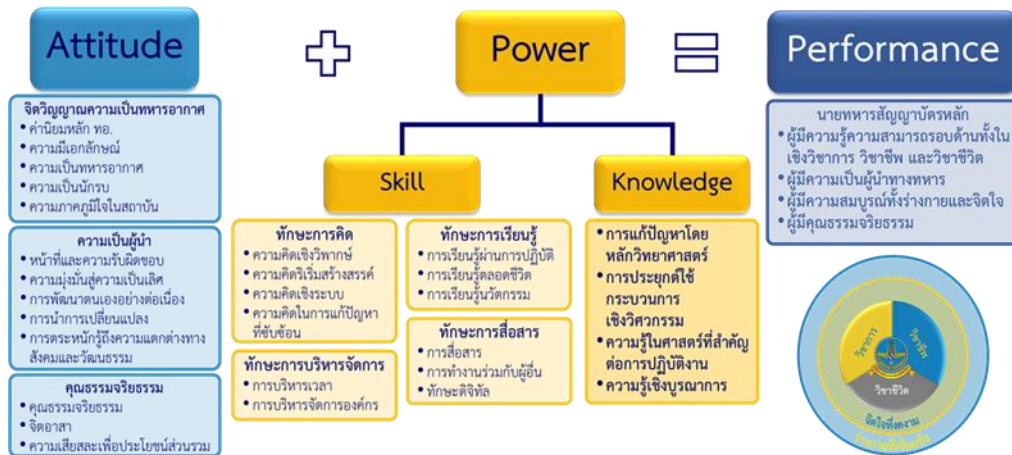
บทนำ

“ทักษะการสื่อสาร” เป็นทักษะที่จำเป็นในการพัฒนามนุษย์ในศตวรรษที่ 21 หรือ “ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21” และในอนาคต Pearson Education, Inc. [1] กล่าวถึงความหมายของทักษะในศตวรรษที่ 21 ว่าคือความสามารถพิเศษที่เยาวชนจะต้องพัฒนาเพื่อให้สามารถเตรียมตัวสำหรับความท้าทายการทำงานและการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับที่ วิจารณ์ พานิช [2] ระบุว่าทักษะในศตวรรษที่ 21 หมายถึง ทักษะการดำรงชีวิตที่คนในศตวรรษที่ 21 ทุกคนจะต้องเรียนรู้ตั้งแต่เริ่มเรียนรู้จนกระทั่งตลอดชีวิต เพื่อเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและพลิกผันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในส่วนของทักษะการสื่อสารจัดเป็นทักษะด้านการเรียนรู้ ซึ่งสัมพันธ์กับการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา นอกจากนี้การสื่อสารยังถือเป็น “คุณลักษณะของผู้นำในศตวรรษที่ 21” ด้วยเช่นกัน Krames [3] กล่าวว่า ผู้นำในศตวรรษที่ 21 ต้องมีความสามารถในการสื่อสาร ประกอบด้วย การฟัง การพูด และการทำความเข้าใจสารที่ผู้อื่นสื่อสารด้วย และความสามารถด้านการสื่อสารที่สำคัญก็คือการฟัง เพราะช่วยส่งเสริมการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น [4]

ในบริบทของกองทัพอากาศมีการกำหนดยุทธศาสตร์ของกองทัพอากาศ 20 ปี (พ.ศ.2561 - 2581) [5] เกี่ยวกับการเสริมสร้างสมรรถนะของกำลังพล กองทัพอากาศ โดยเฉพาะกลยุทธ์ที่ 2 ซึ่งกล่าวถึงการพัฒนาศักยภาพของกำลังพลให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมืออาชีพตามแนวคิดสมรรถนะกำลังพลกองทัพอากาศ เพื่อสร้างความพร้อมในการปฏิบัติการกิจและสนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของกองทัพอากาศ อาทิ การพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาของกำลังพลเพื่อตอบสนองต่อวิสัยทัศน์การเป็นกองทัพอากาศชั้นนำในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งหมายรวมถึงการพัฒนาทักษะด้านการสื่อสาร นอกจากนี้ยังมีการกล่าวถึงการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านการยุทธด้วยการปลูกฝังจิตวิญญาณความเป็นทหารและความเป็นนักรบให้แก่กำลังพลของกองทัพอากาศด้วยเช่นกัน เพื่อให้ทหารอากาศเป็นบุคคลคุณภาพ (Quality people) ตามนโยบายสำคัญของผู้บัญชาการทหารอากาศ ประจำปี 2566 [6] ซึ่งสอดคล้องและตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ดังกล่าวอย่างรอบด้าน ทั้งการผลิตคนคุณภาพด้านวิชาการและด้านวิชาชีพทหาร

ในส่วนของโรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาและการฝึกทางทหารหลักของกองทัพอากาศ ที่มีภารกิจในการผลิตนักเรียนนายเรืออากาศที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งด้านความรู้ ทักษะ ทศณคติ และคุณธรรม รวมถึงความเป็นผู้นำ ดังเห็นได้จากนโยบายของผู้บัญชาการโรงเรียนนายเรืออากาศ ประจำปี 2566 [7] นอกจากนี้ยังมีการกำหนดแนวทางการสร้างว่าที่นายทหารสัญญาบัตรหลักของกองทัพอากาศที่พึงประสงค์และการเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศตาม “วิถีเรืออากาศ” [8] ซึ่งมุ่งเน้นการสร้างทัศนคติ (Attitude) ด้านจิตวิญญาณความเป็นทหารอากาศ ความเป็นผู้นำ และคุณธรรมจริยธรรม รวมทั้งการเสริมสร้างทักษะ (Skill) ที่มีความจำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ทั้งทักษะการสื่อสาร ทักษะการคิด ทักษะการเรียนรู้ โดยบูรณาการผ่านระบบการสร้างนักเรียนนายเรืออากาศใหม่ ระบบการพัฒนาภาวะผู้นำตามระบบขั้นปี ระบบ

การเสริมสร้างคุณลักษณะทางร่างกายและจิตใจ และระบบการปลูกฝังความเป็นทหารอากาศ ตลอดจนระบบการจัดการเรียนการสอนให้แก่แก่นักเรียนนายเรืออากาศ ดังแผนภาพต่อไปนี้

รูปที่ 1 วิธีเรืออากาศ [8]

การสร้างนักเรียนนายเรืออากาศให้มีความพร้อมในการปฏิบัติงานและการดำเนินชีวิตในโลกยุคข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีดิจิทัล ยังให้ความสำคัญกับการพัฒนา “ทักษะการติดต่อสื่อสาร (Communication)” ในฐานะวิชาชีพ [8] จึงอาจกล่าวได้ว่านักเรียนนายเรืออากาศที่พึงประสงค์ควรเป็นผู้ที่ได้รับการฝึกฝนให้มีทักษะการสื่อสารที่ดี ทั้งการรับสารและการส่งสาร นอกจากนี้ทักษะการคิดยังสัมพันธ์โดยตรงกับทักษะการสื่อสาร อาทิ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Creativity) ความคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking) การตัดสินใจ (Decision Making) ซึ่งเป็นกระบวนการคิดขั้นสูงที่ใช้ในการรับสารอย่างมีวิจารณญาณเพื่อประเมินคุณค่า ตัดสิน หรือตกลงยอมรับหรือปฏิเสธข้อมูลหรือข่าวสารที่ได้รับ ทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานของนายทหารอากาศมีรายละเอียดดังนี้

รูปที่ 2 วิชาการ วิชาชีพ และวิชาชีวิต [8]

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวได้ทำให้เห็นว่าการพัฒนาทักษะการสื่อสาร โดยเฉพาะทักษะการรับสารและทักษะการคิด เป็นการสร้างนักเรียนนายเรืออากาศตามวิธีเรืออากาศและการผลิตนายทหารอากาศให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่และภารกิจตามยุทธศาสตร์และนโยบายของกองทัพอากาศ ผู้วิจัยจึงจะศึกษา

แนวทางในการพัฒนาทักษะการรับสารซึ่งมีส่วนในการเสริมสร้างคุณลักษณะที่สำคัญสำหรับวิชาชีพทหาร รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะดังกล่าวของนักเรียนนายเรืออากาศ โรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช ซึ่งการพัฒนาทักษะดังกล่าวยังช่วยส่งเสริมการพัฒนากระบวนการคิดซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สำคัญสำหรับทหาร นอกจากนี้ นักเรียนนายเรืออากาศยังได้รับรู้คุณลักษณะอื่น ๆ อาทิ ความเข้มแข็งอดทน ความสามัคคี ความเสียสละ ผ่านสารที่ใช้ในการพัฒนาทักษะดังกล่าว ซึ่งถ้ามีการบูรณาการร่วมกับการพัฒนาด้านอื่น ๆ อาทิ การพัฒนาภาวะผู้นำ การอบรมนักเรียนบังคับบัญชา จะทำให้นักเรียนนายเรืออากาศได้รับการพัฒนาทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพทหาร อนึ่งจากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นผู้วิจัยยังไม่พบการศึกษาการพัฒนาทักษะการรับสารของนักเรียนนายเรืออากาศอย่างเป็นรูปธรรม งานวิจัยนี้จึงจะเป็นการขยายขอบเขตการวิจัยที่อาจทำให้เห็นแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารของนักเรียนนายเรืออากาศได้

นอกจากนี้แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการรับสารในที่นี้ คือ เรื่องการฟัง และเรื่องทักษะและกระบวนการคิด กล่าวคือ ในการเรียนรู้ทางภาษาและวัฒนธรรมในสังคมของมนุษย์นั้นเกิดขึ้นจากทักษะสำคัญที่เรียกว่าทักษะการรับสาร ซึ่งทักษะการฟังเป็นทักษะการรับสารหนึ่งที่สำคัญเพราะเป็นทักษะการสื่อสารในชีวิตประจำวันที่มนุษย์ใช้มากกว่าทักษะอื่น และเป็นพื้นฐานที่จะช่วยพัฒนาทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียนด้วย

ปรีชา ช้างขวัญยืน [9] ระบุว่า การฟัง คือ พฤติกรรมการใช้ภาษาที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคลของบุคคลหนึ่ง หลังจากได้ยินเสียงพูดหรือเสียงอ่าน ซึ่งเป็นพฤติกรรมการใช้ภาษาภายนอกตัวบุคคลจากอีกบุคคลหนึ่ง เมื่อเสียงนั้นมากระทบโสตประสาทของผู้รับ คือ ผู้ฟังแล้ว ผู้ฟังก็จะนำเสียงพูดเหล่านั้นเข้าสู่กระบวนการทางสมอง คือ การคิด ด้วยการแปลความ ตีความจนเกิดความเข้าใจ ทั้งนี้ถ้าเสียงดังกล่าวเป็นเสียงในภาษาเดียวกันของทั้งผู้พูดและผู้ฟัง การฟังก็จะเกิดผลได้ง่าย ถูกต้องและชัดเจน ดังนั้นการฟังจึงต้องมีการใช้ความคิด ไม่ใช่เพียงได้ยินหรือรับรู้เสียงเท่านั้น สำหรับเดือนใจ อัฐวงศ์ [10] นิยามความหมายของการฟังไว้ว่าหมายถึง การรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ จากแหล่งของเสียง โดยจะส่งผ่านประสาทสัมผัสทางหูเข้ามา แล้วผู้ฟังเกิดการรับรู้ความหมายของเสียงที่ได้ยิน จากนั้นนำความหมายที่ได้รับรู้ไปพิจารณาหาความเข้าใจวัตถุประสงค์ของผู้พูด ประเมินค่าสารที่ได้ฟัง และสามารถนำสารที่ได้จากการฟังไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันของตนได้

นอกจากนี้ยังมีหลักการฟังที่สามารถนำมาปรับใช้ในการสื่อสารได้ ตัวอย่างเช่น *การฟังเพื่อการสรุปความ* คือ การค้นหาใจความสำคัญของเรื่องที่ได้อ่านเพื่อสรุปสาระสำคัญของเรื่องอย่างกระชับและครบถ้วนด้วยภาษาของตน โดยทำความเข้าใจของเรื่องก่อน จากนั้นค้นหาสาระสำคัญหรือประเด็นที่สำคัญที่สุดโดยการตัดพลดความหรือรายละเอียดที่ไม่สำคัญ *การฟังเพื่อวิเคราะห์* คือ การฟังที่วิเคราะห์บางองค์ประกอบหรือบางประเด็น เช่น วิเคราะห์เนื้อเรื่อง วิเคราะห์วัตถุประสงค์ของผู้แต่ง และมีความสอดคล้องสัมพันธ์กับการฟังเพื่อประเมิน ซึ่งเป็นการฟังเพื่อการพิจารณาและตัดสินคุณค่าของสิ่งที่ฟังว่ามีความถูกต้องและมีคุณค่าหรือไม่ รวมถึงมีข้อคิดสอนใจอย่างไร รวมถึง*การฟังเพื่อการตีความ* ซึ่งต้องพิจารณาเจตนาที่แท้จริงในการสื่อสารของผู้ส่งสารจากทั้งคำพูด การใช้ภาษา และน้ำเสียงร่วมกัน ทั้งนี้ควรมีการจดบันทึกขณะที่ฟังเพื่อบันทึกใจความหรือสาระสำคัญ และนำมาตรวจทานความถูกต้องอีกครั้ง รวมถึงการจัดทำแผนผังความคิดเพื่อจัดลำดับและแจกแจงความคิด เพื่อช่วยในการค้นหาความคิดสำคัญและความคิดสนับสนุนของสารที่ได้ฟัง และ*การฟังเพื่อประเมินค่า* ซึ่งพินิจพิจารณา ญุประเสริฐ [11]

ระบุว่า หมายถึง การวินิจฉัยเรื่องซึ่งผู้ฟังต้องพิจารณาเรื่องที่ได้ฟังอย่างรอบคอบเพื่อหาคุณค่าของเรื่องที่ได้ฟัง โดยปราศจากอคติ ความเป็นเหตุเป็นผล มีวิจารณ์ญาณ มีหลักเกณฑ์ ไม่เชื่อคำชวนเชื่อของผู้อื่น

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าทักษะการรับสารมีความสัมพันธ์โดยตรงกับกระบวนการคิด ซึ่งหมายถึงการคิดที่มีลักษณะเป็นลำดับขั้นตอนต่อเนื่อง อันนำไปสู่จุดมุ่งหมายของกระบวนการคิดนั้น ๆ เช่น กระบวนการคิดแก้ปัญหา กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ และกระบวนการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และทักษะการคิด ซึ่งหมายถึงทักษะย่อย ๆ ในการดำเนินการคิดลักษณะต่าง ๆ ที่บุคคลใช้ในการสร้างความหมายของข้อมูล ประสบการณ์ หรือสิ่งเร้าต่าง ๆ ประกอบด้วยทักษะการสื่อสาร การสังเกต เปรียบเทียบ เชื่อมโยง การตีความ ใช้เหตุผล และทักษะการคิดขั้นสูง เช่น ทักษะการวิเคราะห์ และประเมินค่า ทิศนา แจมมณี [12] และพิทยา สิทธิอำนวย [13] ยกตัวอย่างไว้ อาทิ 1) การคิดอย่างมีเหตุและผล หรือการคิดตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หมายถึง กระบวนการคิดที่ใช้ในการคิดแก้ปัญหาหรือแสวงหาความรู้อย่างเป็นระบบ โดยมีกระบวนการและขั้นตอนตามลำดับ คือ ขั้นปัญหา ขั้นตั้งสมมติฐาน ขั้นรวบรวมข้อมูล และขั้นสรุป ในแต่ละขั้นตอนอาจต้องใช้ลักษณะการคิดหลายแบบร่วมกัน 2) การคิดเชิงวิเคราะห์ หมายถึง กระบวนการคิดในรายละเอียด การแยกแยะส่วนต่างๆ เพื่อตรวจสอบ วิเคราะห์ ความเชื่อมโยง เป็นการคิดทีละขั้นตอนเพื่อจำแนกข้อมูลจำนวนมาก แล้ววิเคราะห์หาประเด็นที่ต้องการ 3) การคิดเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การคิดเพื่อสร้างสิ่งใหม่ขึ้นมา เป็นการค้นหาความสัมพันธ์ใหม่ ๆ ระหว่างสิ่งต่าง ๆ ทำให้สามารถแก้ปัญหา หรือคิดหาวิธีการใหม่ในการแก้ปัญหาได้ 4) การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ หมายถึง กระบวนการคิดที่มีการพิจารณาไตร่ตรองอย่างมีเหตุผลเพื่อประกอบการตัดสินใจ ตัดสินความถูกต้อง พิจารณาคุณค่า เช่น การเลือกกระทำหรือไม่กระทำ การเลือกเชื่อหรือไม่เชื่อ และ 5) การคิดการตัดสินใจ หมายถึง กระบวนการคิดในการสร้างทางเลือกเพื่อการดำเนินงานไว้หลายวิธี แล้วพิจารณาประเมินผลทางเลือกเหล่านั้น เพื่อเลือกวิธีที่ดีที่สุดแล้วนำไปดำเนินการต่อไป

ทักษะการคิดและกระบวนการคิดจึงเป็นทักษะที่สัมพันธ์กับทักษะการรับสาร และมีความสำคัญทั้งต่อการปฏิบัติงานและการดำเนินชีวิตของมนุษย์ การพัฒนาทักษะดังกล่าวอย่างต่อเนื่องจึงมีความสำคัญต่อศักยภาพของนักเรียนนายเรืออากาศและทหารอากาศ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือนักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2564 ของโรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ประเภท คือ 1) การสัมภาษณ์ประกอบการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 1 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์มีประเด็นหลัก คือ ปัจจัยและแนวทางในการพัฒนาทักษะการรับสาร ทั้งปัจจัยภายในเกี่ยวกับตัวผู้เรียนและปัจจัยภายนอก รวมถึงคุณลักษณะสำคัญสำหรับวิชาชีพทหารเกี่ยวกับทักษะการคิดที่ได้เรียนรู้จากการฝึกพัฒนาทักษะการรับสาร และคุณลักษณะด้านอื่น ๆ ที่สามารถรับรู้ได้จากสารที่นำมาใช้ในการฝึกพัฒนา และ 2) การทดสอบความสามารถในการรับสารของกลุ่มตัวอย่างก่อนการฝึกพัฒนาทักษะการรับสารทั้ง 5 ชั้น ได้แก่ การจับใจความ การจับประเด็น การวิเคราะห์ การตีความ และการประเมินค่า โดยมีเกณฑ์การตรวจสอบที่สัมพันธ์กับหลักในการรับสารแต่ละขั้น เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับข้อบกพร่องและข้อควรแก้ไขในการรับสารของกลุ่มตัวอย่าง

จากนั้นจึงสร้างเครื่องมือคือ แบบฝึกเพื่อพัฒนาทักษะการรับสารจากหนังสือ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฟัง กระบวนการคิด การเรียนรู้ของมนุษย์ รวมถึงเลือกสารที่นำมาฝึกซึ่งมีเนื้อหากล่าวถึงคุณลักษณะที่สำคัญของทหาร ได้แก่ วิถีทัศน์เรื่อง “ผู้นำ” จากรายการคัมภีร์ประจำวัน และวิดีโอเพลง “ฮัลโหล มาฆ่า” ประกอบภาพชีวิตนักเรียนนายเรืออากาศใหม่ของโรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช จากนั้นจึงทดสอบความสามารถในการรับสารของกลุ่มตัวอย่างหลังจากใช้แบบฝึกเพื่อพัฒนาทักษะดังกล่าว เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงหลังนำหลักการและวิธีคิดต่าง ๆ มาใช้ ประกอบกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ แล้วจึงวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการรับสารของกลุ่มตัวอย่าง และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการรับสาร ตลอดจนแนวทางที่อาจทำให้เกิดการพัฒนาทักษะการรับสารดังกล่าว

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ทักษะการรับสาร

ในบทความนี้หมายถึง ทักษะการรับสารด้วยการฟัง ซึ่งเป็นกระบวนการรับสารที่อวัยวะในการรับเสียงได้รับสัญญาณเสียงที่ตกกระทบ จากนั้นจึงส่งคลื่นเสียงไปยังสมอง ให้ตีความหรือแปลความหมาย และเกิดความเข้าใจ รวมถึงการตอบสนอง

2. คุณลักษณะของวิชาชีพทหาร

ในบทความนี้หมายถึง ทักษะและลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับบทบาทหน้าที่ของทหาร ซึ่งหมายถึงลักษณะภายใน ได้แก่ กระบวนการคิดอย่างมีเหตุและผล การคิดวิเคราะห์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เนื่องจากทักษะดังกล่าวเป็นคุณลักษณะสำคัญสำหรับทหาร และยังส่งผลต่อความรับรู้และตระหนักถึงลักษณะอื่น ๆ ที่พึงประสงค์ของทหารอาชีพซึ่งมีบทบาทหน้าที่สำคัญต่อกองทัพและประเทศชาติ

ทั้งนี้บทความวิจัยนี้จะประกอบด้วย 5 ส่วนสำคัญ ดังนี้ ผลการวิจัยซึ่งจะนำเสนอ 1) แนวทางและปัจจัยในการพัฒนาทักษะการรับสารของนักเรียนนายเรืออากาศ และ 2) การบูรณาการคุณลักษณะสำคัญสำหรับวิชาชีพทหาร รวมถึง 3) สรุปผลการวิจัย 4) อภิปรายผลการวิจัย และ 5) ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

ความสำคัญของทักษะการรับสารในฐานะทักษะวิชาชีพตาม “วิถีเรืออากาศ”

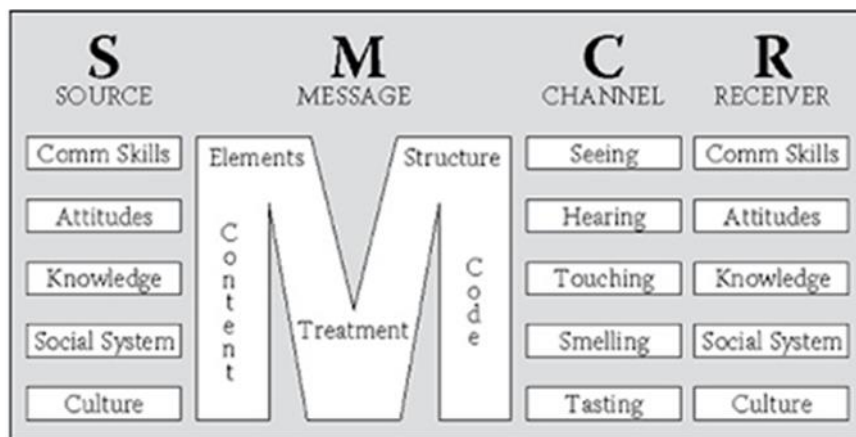
ภาษาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อมนุษย์ เพราะภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารทั้งการรับสาร การส่งสาร และการเรียนรู้เพื่อเข้าใจคำและความหมายของภาษาอย่างละเอียดลึกซึ้ง ซึ่งทำให้การติดต่อสื่อสารสัมฤทธิ์ผลตามเจตนา และวัตถุประสงค์ของผู้ส่งสาร ซึ่งไม่ได้จำกัดเพียงการสนทนาพูดคุยเท่านั้น แต่รวมถึงการรับรู้ความลุ่มลึกของการสรรคำ และการสื่อความหมายที่แท้จริงซึ่งสัมพันธ์กันทั้งวัจนภาษาและอวัจนภาษาด้วย ส่วนการสื่อสารนั้นหมายถึง กระบวนการถ่ายทอดข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ ประสบการณ์ ความรู้สึก หรือความต้องการจากผู้ส่งสารผ่านสื่อต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการรับรู้และเข้าใจร่วมกัน รวมถึงมีปฏิกิริยาตอบสนองกลับมายังผู้ส่งสาร การสื่อสารจะสัมฤทธิ์ผลได้เมื่อบริบทในการสื่อสารเหมาะสมและครบถ้วน โดยเควิด เค. เบอร์โล [14] กล่าวถึงองค์ประกอบของการสื่อสารว่าประกอบด้วย

1. ผู้ส่งสาร (sender) หรือแหล่งกำเนิดสาร (source) หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ส่งสาร หรือเป็นแหล่งกำเนิดสาร ถือเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการสื่อสารด้วยการแปลสารที่ต้องการส่งให้เป็นสัญลักษณ์ที่มนุษย์สร้างขึ้น แทนความคิดและเป็นที่ยอมรับ เข้าใจร่วมกัน

2. สาร (message) หมายถึง เรื่องราวที่มีความหมาย หรือสิ่งที่อยู่ในรูปของข้อมูล ความรู้ ความคิด ความต้องการ อารมณ์ ความรู้สึก ซึ่งผู้ส่งสารต้องการถ่ายทอดไปยังผู้รับสาร เพื่อให้เกิดการรับรู้และแสดงออกด้วยภาษา หรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน เช่น คำพูด ข้อเขียน รูปภาพ ภาษามือ สีนํ้า ท่าทาง

3. สื่อ (Channel) หรือช่องทางการส่งสาร (Medium) หมายถึง ช่องทางหรือเครื่องมือที่ผู้ส่งสารเลือกใช้ เพื่อส่งต่อข้อมูลข่าวสารไปถึงบุคคลที่ต้องการจะสื่อสารด้วย ช่องทางดังกล่าวจะนำสารไปยังผู้รับสาร ตามวัตถุประสงค์ของผู้ส่งสาร สื่อมีทั้งสื่อธรรมชาติ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อที่ประดิษฐ์ซึ่งเป็นพาหนะในการนำสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร

4. ผู้รับสาร (Receiver) หมายถึง ผู้ที่สามารถรับสารจากผู้ส่งสารได้ ผู้รับสารจะเป็นปลายทางของกระบวนการสื่อสาร ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่บ่งชี้ว่าการสื่อสารเกิดผลสัมฤทธิ์ผลหรือไม่ สำหรับเบอร์โลกล่าวถึงผู้รับสารว่า ควรมีปัจจัยที่สำคัญ ได้แก่ 1) ทักษะในการสื่อสาร ซึ่งหมายถึง ทักษะในการรับสาร เพื่อสามารถรับและถอดรหัสสารของผู้ส่งสารได้ 2) ทศนคติ ผู้รับสารต้องมีทัศนคติที่ดีทั้งต่อตนเอง และสาร รวมถึงผู้ส่งสาร การสื่อสารจึงจะมีโอกาสประสบความสำเร็จมากขึ้น 3) ความรู้ ความรู้ของผู้รับสารอาจแบ่งออกเป็นความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาของสาร และความรู้เกี่ยวกับการสื่อสาร 4) ระบบสังคม อาทิ สถานภาพทางสังคมของผู้รับสาร เช่น ตำแหน่ง บทบาท และสถานะทางสังคมซึ่งมีอิทธิพลต่อการรับสาร และ 5) วัฒนธรรม ซึ่งหมายถึง ความเชื่อและค่านิยมที่ส่งผลต่อการรับสารเช่นกัน องค์ประกอบและปัจจัยดังกล่าวระบุในแบบจำลองการสื่อสารของเบอร์โล ดังนี้

รูปที่ 3 แบบจำลองการสื่อสารของเดวิด เค. เบอร์โล [14]

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการรับสารเป็นสิ่งสำคัญที่บ่งชี้ถึงผลสัมฤทธิ์ของกระบวนการสื่อสาร นอกจากนี้ ทักษะการรับสารยังอาจแบ่งออกได้เป็น 2 ระดับ คือ การรับสารทั่วไป คือ การรับสารที่ผู้รับสารสามารถทำความเข้าใจเรื่อง จับประเด็นสำคัญของเรื่อง และสรุปย่อเรื่องได้ และการรับสารอย่างมีวิจารณญาณ คือ การรับสารที่ผู้รับสารสามารถ วิเคราะห์และวินิจฉัยเรื่องได้ แยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นได้ และสามารถประเมินคุณค่าของสารได้เพื่อนำไปใช้ ประโยชน์ต่อไป [15] การจำแนกระดับของการรับสารดังกล่าวยังสัมพันธ์กับลักษณะการรับสารที่นำมาใช้ในการ พัฒนาทักษะการรับสารของนักเรียนนายเรืออากาศ กล่าวคือ ระดับการรับสารขั้นทั่วไปสอดคล้องกับลักษณะ การรับสารขั้นที่ 1 การจับใจความ ขั้นที่ 2 การจับประเด็น และขั้นที่ 3 การวิเคราะห์วัตถุประสงค์ของผู้ส่งสาร ส่วนการรับสารอย่างมีวิจารณญาณซึ่งเป็นระดับการรับสารที่ต้องอาศัยการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ รวมถึง การเชื่อมโยงกับประสบการณ์และภูมิหลังของผู้รับสารจะสัมพันธ์กับลักษณะการรับสารขั้นที่ 4 การตีความ

และขั้นที่ 5 การประเมินค่าสารที่ได้รับ จะเห็นได้ว่าลักษณะการรับสารดังกล่าวเรียงลำดับจากการรับสารขั้นพื้นฐาน เพื่อค้นหาสาระสำคัญของเรื่องไปสู่การรับสารขั้นที่ซับซ้อนขึ้นเพื่อใช้ความคิดในการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ ประเด็นใหม่ขึ้น

ด้วยความสำคัญของทักษะการรับสารซึ่งสัมพันธ์กับทักษะการคิดดังกล่าว โรงเรียนนายเรืออากาศ นวมินทราชดิราชจึงได้จัดให้เป็นทักษะหนึ่งของนักเรียนนายเรืออากาศที่พึงประสงค์ และเป็นคุณลักษณะหนึ่งที่ช่วยสร้างเสริมภาวะผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ ตามแนวทางการผลิตว่าที่นายทหารสัญญาบัตรหลัก ของกองทัพอากาศ และการสร้างความพร้อมในการปฏิบัติงานในโลกยุคปัจจุบันและอนาคตให้แก่ นักเรียนนายเรืออากาศด้วยการพัฒนาทักษะการติดต่อสื่อสารด้วยเครื่องมือสำคัญคือ “ทักษะการคิด” อย่างริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถแสดงความเห็นเชิงวิพากษ์ และสามารถตัดสินใจเลือกวิธีการดำเนินงานและการตัดสินใจในชีวิตประจำวัน ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และเกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม

แนวทางและปัจจัยในการพัฒนาทักษะการรับสารของนักเรียนนายเรืออากาศ

ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงแนวทางในการพัฒนาทักษะการรับสารของนักเรียนนายเรืออากาศ และปัจจัย ที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการรับสารของนักเรียนนายเรืออากาศ ซึ่งเป็นการตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ได้ตั้งไว้ ดังนี้

การพัฒนาทักษะการรับสารของนักเรียนนายเรืออากาศมุ่งพัฒนาทักษะการฟังและการอ่านเพื่อให้ นักเรียนนายเรืออากาศมีความสามารถในการรับสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งต้องอาศัยระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติ และความสม่ำเสมอของการฝึกฝน เนื่องจากการพัฒนาทักษะที่ได้ผลประการหนึ่งคือการกระทำซ้ำเพื่อให้เกิด ความชำนาญในทักษะดังกล่าว รวมถึงการประมวลและจัดลำดับความคิดตามหลักการและวิธีการในการรับสาร อาทิ การค้นหาใจความสำคัญและผลความ การจัดทำแผนผังความคิด (Mind mapping) รวมถึงการถ่ายทอดความคิด เป็นข้อความตามแนวคิด “คิด-คำ-ความ” ซึ่งเป็นการประยุกต์ใช้ทักษะการคิดกับการรับสารแต่ละลักษณะ ดังนี้

1. การจับใจความสำคัญของสาร

ผู้รับสารสามารถบอกสาระสำคัญของสารที่ได้รับ รวมถึงรายละเอียดของสารดังกล่าวได้ว่าเกี่ยวข้องกับ เรื่องใด และในเหตุการณ์ดังกล่าวนี้มีผู้ใดทำสิ่งใด เหตุการณ์เกิดขึ้นที่ใด เหตุการณ์ดังกล่าวเป็นอย่างไร เมื่อใด ที่เกิดเหตุการณ์ดังกล่าวขึ้น และทำไมถึงเกิดเหตุการณ์นั้น รวมถึงความเป็นมาก่อนจะเกิดเหตุการณ์ขึ้นมา ทั้งนี้ เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องที่รับสารอย่างถูกต้อง โดยหลักการที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ ได้แก่ การคิด วิเคราะห์และการคิดอย่างมีเหตุและผล เพื่อค้นหาใจความสำคัญโดยตัดผลความ รวมถึงการจัดทำแผนผังความคิด เพื่อค้นหาความคิดสำคัญและความคิดสนับสนุน ซึ่งผู้รับสารสามารถเก็บใจความได้ดีขึ้นเมื่อสามารถแยกแยะ ระหว่างใจความและผลความได้

2. การจับประเด็นของสาร

ผู้รับสารสามารถพิจารณาได้ว่าแก่นเนื้อหาของเรื่องที่รับสารมานั้นคืออะไร โดยลักษณะการรับสารขั้นนี้ ผู้รับสารต้องตัดรายละเอียดอื่นที่ไม่ใช่ประเด็นสำคัญออก เพื่อให้ปรากฏสาระสำคัญที่เป็นประเด็นของสารเท่านั้น มีข้อสังเกตว่าประเด็นสำคัญของสารจะมีขนาดสั้น กระชับ และภาษาที่ใช้ในการนำเสนอประเด็นสำคัญจะต้องไม่เยิ่นเย้อ หรือใช้คำฟุ่มเฟือย โดยหลักการที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ ได้แก่ การคิดเชิงวิเคราะห์เพื่อค้นหาข้อความและประเด็น

สำคัญ รวมถึงการใช้การคิดอย่างมีเหตุและผลเพื่อจำแนกผลความสามารถที่ได้ โดยไม่กระทบสาระสำคัญ ซึ่งครอบคลุมใจความทั้งหมดของสารที่ได้รับ

3. การวิเคราะห์วัตถุประสงค์ของผู้ส่งสาร

สามารถระบุได้ว่าวัตถุประสงค์ในการสื่อสารและเจตนาของผู้ส่งสารคือสิ่งใด ในสารดังกล่าวผู้ส่งสารต้องการ 1) แจ้งให้ทราบข้อมูล ข่าวสาร ความรู้สึก หรือ 2) ถามเพื่อต้องการคำตอบ หรือ 3) บอกความต้องการ/คำสั่ง/คำบอกให้ปฏิบัติตามความต้องการของผู้ส่งสาร ทั้งนี้วัตถุประสงค์ของผู้ส่งสารอาจมีมากกว่าหนึ่งประการ ผู้รับสารจึงต้องวิเคราะห์อย่างรอบคอบเพื่อค้นหาความต้องการของผู้ส่งสารที่ปรากฏในสารที่ฟัง/อ่าน มีข้อสังเกตหนึ่งคือ การวิเคราะห์สารในที่นี้หมายถึง การวิเคราะห์เจตนาของผู้ส่งสาร มิใช่การวิเคราะห์สารในแง่ของเนื้อหาหรือประโยชน์ที่ได้รับ โดยหลักการที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ และการคิดอย่างมีเหตุและผล และอาจรวมถึงการคิดเชิงวิพากษ์เพื่อตัดสินว่าผู้ส่งสารมีวัตถุประสงค์ที่แท้จริงใดในการสื่อสาร และรายละเอียดของวัตถุประสงค์ดังกล่าวมีอะไรบ้าง

4. การตีความสารที่ได้รับ

ผู้รับสารต้องสามารถระบุได้ว่าความคิด ข้อมูล ความรู้สึก หรือรายละเอียดที่แฝงอยู่ในสารคือสิ่งใด ซึ่งผู้ส่งสารไม่ได้บอกออกมาโดยตรงเป็นข้อความ คำพูด แต่เป็นความหมายโดยนัยที่ผู้รับสารต้องพิจารณาด้วยตนเอง จากการใช้ความรู้ ภูมิหลังและประสบการณ์ รวมถึงโลกทัศน์ของผู้ส่งสารเป็นเครื่องมือในการตีความให้ถูกต้องและอยู่ในขอบเขตของสารที่ได้รับ ข้อควรคำนึงของการรับสารขั้นนี้คือการไม่ตีความออกนอกขอบเขตของเรื่องหรือใช้ความคิดเห็นของตนเองเป็นหลัก โดยหลักการรับสารที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ ได้แก่ การคิดเชิงวิเคราะห์ การคิดเชิงสังเคราะห์ การคิดอย่างมีเหตุและผล และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การใช้แนวคิดเรื่อง “คิด-คำ-ความ” เพื่อถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นถ้อยคำและข้อความ เพื่อแจกแจงและจัดกลุ่มความคิดอย่างเป็นระบบ โดยผู้รับสารต้องเชื่อมโยงระหว่างสาระสำคัญของสารกับประสบการณ์ของตนจากนั้นสังเคราะห์ออกมาเป็นความคิดที่ผู้รับสารแฝงไว้ในสารผ่านการใช้ภาษา น้ำเสียง และอารมณ์ ความรู้สึก

5. การประเมินค่าของสารที่ได้รับ

ผู้รับสารสามารถบอกคุณภาพของสารที่ได้รับได้ โดยใช้วิจารณญาณพิจารณาว่าเรื่องที่รับสารนั้นเป็นสิ่งที่มีความดีหรือไม่ดี ด้วยเหตุผลใด และสารดังกล่าวมีคุณค่าและประโยชน์หรือไม่ ด้วยเหตุผลใด รวมถึงให้ข้อคิดในการใช้ชีวิตที่สามารถนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันตามบทบาทของตนได้อย่างไร สังเกตได้ว่าการประเมินค่าสารจะต้องตัดสินและวิเคราะห์พิจารณาเนื้อหาของสารอย่างรอบด้าน เนื่องจากเป็นลักษณะการรับสารขั้นสูงและอยู่ในระดับที่ซับซ้อน โดยหลักการรับสารสำคัญที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ ได้แก่ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดเชิงสร้างสรรค์ และการคิดเชิงประยุกต์ รวมถึงทักษะการคิดอื่น ๆ ที่กล่าวมาแล้ว เพื่อตัดสินและประเมินค่าอย่างมีวิจารณญาณว่าสารที่ได้รับเป็นสารที่ดีหรือไม่ และวิเคราะห์รายละเอียดและตัวอย่างเพื่อสนับสนุนการประเมินค่าดังกล่าว รวมถึงการคิดอย่างมีเหตุและผล และการคิดเชิงสังเคราะห์เพื่อค้นหาประโยชน์และข้อคิดจากสารที่ได้รับ จากนั้นอาจจัดทำแผนผังความคิดเพื่อแจกแจงและจัดกลุ่มอย่างเป็นระบบ เนื่องจากต้องพิจารณาประเมินค่าในหลายแง่มุม ทั้งคุณค่าและประโยชน์ของสาร รวมถึงข้อคิดและการนำไปประยุกต์ใช้

นอกจากนี้จากการสำรวจและรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 1 ด้วยการสัมภาษณ์และการสังเกตพฤติกรรม รวมถึงการทดลองใช้แบบฝึกกับกลุ่มตัวอย่าง พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาทักษะการรับสาร แบ่งออกได้เป็นปัจจัยจากตัวผู้เรียน และปัจจัยจากการเรียนและการฝึกพัฒนาทักษะการรับสาร โดยจะขอนำเสนอ ดังนี้

1. แบบฝึกการพัฒนาทักษะการรับสารจากระดับง่ายไปสู่ขั้นตอนการรับสารที่ซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งแบบฝึกเพื่อพัฒนาทักษะนี้ ลำดับจากการรับสารขั้นเริ่มต้นคือการจับใจความไปสู่ขั้นสูงคือการตีความและการประเมินค่า อีกทั้งการนำหลักการ แนวคิด และวิธีการในการรับสาร อาทิ การคิดวิเคราะห์เพื่อค้นหาใจความสำคัญ และการคิดอย่างมีเหตุและผลเพื่อพิจารณาส่วนที่เป็นพลความ การจัดทำแผนผังความคิด และการถ่ายทอดความคิดจากระดับย่อยสู่ระดับใหญ่ “คิด-คำ-ความ” มีส่วนช่วยในการแตกแขนงและจัดกลุ่มความคิดของผู้รับสารอย่างเป็นระบบ

2. ควรเลือกสารที่ผู้รับสารให้ความสนใจและมีประสบการณ์ร่วม ซึ่งสารที่นำมาใช้ในการทดสอบเป็นเพลงที่มีเนื้อหาสะท้อนถึงความเข้มแข็งอดทนของการใช้ชีวิตในสังคม ซึ่งหมายรวมถึงสังคมทหารด้วยเช่นกัน และมีภาพประกอบของนักเรียนนายเรืออากาศใหม่ในช่วงเปลี่ยนผ่านเข้าสู่การเป็นนักเรียนนายเรืออากาศอย่างสมบูรณ์ และภาพของวันแห่งความภาคภูมิใจที่ได้รับกระบี่สั้นนักเรียนนายเรืออากาศ ซึ่งสารดังกล่าวมีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้รับสารเอง ทำให้มีความสนใจ ต้องการรับทราบข้อมูล และเป็นสารที่ตนมีความรู้พื้นฐานอยู่แล้ว เนื่องจากผ่านการเป็นนักเรียนเตรียมทหารมาก่อน ทำให้การถ่ายทอดความคิดเป็นไปอย่างเข้าใจมากขึ้น นอกจากนี้การเลือกสารที่มีเนื้อหากล่าวถึงคุณสมบัติที่ทหารพึงมียังมีผลโดยอ้อมต่อนักเรียนนายเรืออากาศ กล่าวคือทำให้เกิดความรับรู้และเน้นย้ำเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของตนที่สัมพันธ์กับคุณสมบัติดังกล่าว

3. ควรให้ระยะเวลาที่เพียงพอในการพัฒนาทักษะการรับสารมากขึ้น และควรพัฒนาแต่ละทักษะให้มีประสิทธิภาพ จากนั้นจึงพัฒนาทักษะขั้นถัดไป ซึ่งเป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับแนวคิดเรื่องการเรียนรู้ของผู้รับสาร ซึ่งควรเริ่มต้นจากระดับที่อาศัยความสามารถจากขั้นพื้นฐานไปสู่ขั้นที่มีความซับซ้อนสูงสุด โดยเริ่มต้นจากขั้นความรู้ที่เกิดจากการจดจำ การทำความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมิน ทั้งนี้การเรียนรู้ดังกล่าวสามารถพัฒนาได้จากการฝึกฝนและประสบการณ์ จึงควรให้เวลาและโอกาสในการฝึกฝนทักษะดังกล่าวเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้มากขึ้น

4. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบอื่น ๆ เช่น ภูมิหลังและประสบการณ์ ผู้รับสารที่มีสมาชิกในครอบครัวเป็นข้าราชการทหารหรือตำรวจ จะสามารถรับรู้ แปลความ และเข้าใจสารที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาชีพทหารได้ดีกว่าผู้ที่ครอบครัวประกอบอาชีพอื่น ๆ ส่วนพื้นฐานและระดับการเรียนรู้ของผู้รับสารก็ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการคิดด้วยเช่นกัน กล่าวคือผู้รับสารที่เคยศึกษาในโรงเรียนที่เน้นการพัฒนาศมรรถนะหลักของผู้เรียนด้านการคิดเชิงวิพากษ์และการคิดแก้ปัญหาจะสามารถใช้วิจารณญาณในการรับสารได้ดีมากกว่า นอกจากนี้ทัศนคติของผู้รับสารที่มีต่อทักษะการรับสารและเนื้อหาของสารที่ได้รับ หรือร่างกายอยู่ในสภาวะที่ไม่พร้อมต่อการรับสาร อาจส่งผลกระทบต่อความสามารถในการรับสารได้ ตลอดจนปัจจัยเรื่องสภาพทางเพศยังส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการรับสารของนักเรียนนายเรืออากาศ กล่าวคือธรรมชาติของผู้รับสารเพศชายมักมุ่งที่สาระสำคัญมากกว่าการให้ความสำคัญกับรายละเอียด ทำให้การรับสารขั้นจับใจความอาจไม่สามารถรวบรวมสาระสำคัญได้อย่างสมบูรณ์ หรือการรับสารขั้นวิเคราะห์อาจไม่สามารถอธิบายได้ครบถ้วนถึงวัตถุประสงค์ของผู้ส่งสาร เป็นต้น

การบูรณาการคุณลักษณะสำคัญสำหรับวิชาชีพทหาร

ในส่วนของการบูรณาการคุณลักษณะที่สำคัญสำหรับวิชาชีพทหาร ผู้วิจัยพบว่าการเลือกใช้สารที่มีเนื้อหาและภาพประกอบสอดคล้องกับการรับรู้ ประสบการณ์ และชีวิตประจำวันของผู้รับสารซึ่งคือนักเรียนนายเรืออากาศ จะทำให้เกิดการพัฒนาและปลูกฝังทั้งทักษะการรับสารและคุณลักษณะที่พึงมีของนักเรียนนายเรืออากาศ รวมถึงทหารอากาศในอนาคต ตัวอย่างเช่น การใช้บทเพลง “ฮัลโล มามา¹ (Hello Mama)” ของไททศมิตร ประกอบกับภาพชีวิตของนักเรียนนายเรืออากาศใหม่ที่จัดทำโดยแอร์แคเด็ต สตูดิโอ (Air-Cadet Studio) ซึ่งเพลงดังกล่าวมีเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้ชีวิตของคนในยุคปัจจุบัน ซึ่งต้องใช้ความอดทนต่อความยากลำบาก การฝ่าฟันอุปสรรค โดยมีความสุขของครอบครัวและคนที่รักเป็นจุดหมาย รวมถึงการสะท้อนให้เห็นถึงผลลัพธ์ของความพยายามที่นำความสำเร็จมาให้ในที่สุด เพลงดังกล่าวได้รับการนำมาใช้ประกอบภาพของนักเรียนใหม่ระหว่างรับการปรับปรุงในระบบนักเรียนใหม่ ของโรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช ซึ่งมีทั้งกิจกรรม การฝึก และการทดสอบที่ต้องอาศัยความเข้มแข็งอดทนของทั้งร่างกายและจิตใจ ความสามัคคี และความเสียสละเพื่อส่วนรวม และการสร้างกำลังใจให้ตนเองเพื่อผ่านบทพิสูจน์ดังกล่าวให้ได้และได้รับการยอมรับให้เป็นนักเรียนนายเรืออากาศด้วยความภาคภูมิใจ นอกจากนี้การใช้ชีวิตสั้นเรื่อง “ผู้นำที่ดี” จากรายการคณธรรมประจำวันกับท่าน ว.วชิรเมธี ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 ซึ่งกล่าวถึงลักษณะของผู้นำแต่ละประเภท และระบุว่าผู้นำที่ดี คือ ผู้นำที่กล้าคิด กล้าลงมือทำ กล้าที่จะนำ และกล้ารับผิดชอบ ซึ่งเนื้อหาของสารดังกล่าวมีส่วนในการสร้างความรับรู้เกี่ยวกับลักษณะของผู้นำเรื่องความกล้าหาญ ความรับผิดชอบ และความเป็นผู้นำ

สารที่มีเนื้อหาดังกล่าวจึงช่วยสร้างการรับรู้และเน้นย้ำคุณลักษณะที่สำคัญสำหรับผู้เป็นทหารผ่านการรับรู้ แปลความหมาย การวิเคราะห์ และประมวลความคิดออกมาเป็นถ้อยคำที่สะท้อนถึงการรับรู้ดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของจิตภาษาศาสตร์ที่ระบุว่า การรับสารเป็นกระบวนการค้นหาความหมาย โดยอาศัยความรู้ทางภาษาที่ผู้รับสารมีและความหมายของเนื้อเรื่อง ดังนั้นกระบวนการดังกล่าวจึงมีศูนย์กลางที่ความหมายของเรื่องที่รับสาร บริบทจะเป็นส่วนประกอบที่สำคัญสำหรับการอ่าน และความชำนาญทางภาษาจะเพิ่มพูนทักษะในการรับสารมากขึ้น คุณลักษณะดังกล่าว อาทิ ความเข้มแข็งของร่างกาย ความแข็งแกร่งของจิตใจ ความอดทนต่อความยากลำบาก ความเสียสละ การสร้างความภาคภูมิใจ การสร้างกำลังใจให้ตนเองและการเคารพอาวุธ โดยคุณลักษณะที่พบ การรับรู้อย่างเด่นชัดจากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ความเข้มแข็งของจิตใจ ผ่านการฝึกฝน ทดสอบ และพิสูจน์ตนเองเพื่อให้ได้รับการยอมรับเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนายเรืออากาศ และการอดทนอดกลั้นต่อความเปลี่ยนแปลงของสภาวะภายในจิตใจซึ่งเป็นผลจากความอ่อนล้าของร่างกาย อาทิ ความท้อแท้ ความกังวลถึงครอบครัว เป็นต้น อีกทั้งความเข้มแข็งของร่างกาย ซึ่งจัดเป็นคุณลักษณะทางร่างกายที่สัมพันธ์กับสถานภาพบทบาท และหน้าที่ของผู้เป็นทหาร ถือเป็นคุณสมบัติสำคัญที่มีการรับรู้เช่นเดียวกัน

นอกจากนี้ความอดทนต่อความยากลำบากยังเป็นคุณลักษณะที่มีการหล่อหลอมจากสารที่นำมาใช้ฝึก ทดสอบทักษะการรับสาร ผ่านการนำเสนอภาพประกอบบทเพลงซึ่งมีเนื้อหาบรรยายถึงการเปลี่ยนผ่านในชีวิตของนักเรียนนายเรืออากาศใหม่มาเป็นนักเรียนนายเรืออากาศนับตั้งแต่ขึ้นเหล่าจนได้รับกระบี่สั้น ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของความเป็นนักเรียนนายเรืออากาศ การเปลี่ยนผ่านดังกล่าวเริ่มตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงจากนักเรียนเตรียมทหาร

¹ การเขียนชื่อเพลงยึดตามผู้ผลิตผลงาน

เข้าสู่การเป็นนักเรียนนายเรืออากาศ การปลูกฝังวัฒนธรรมและธรรมเนียมของสังคมทหารอากาศ และการหลอมรวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมทหารอากาศผ่านกระบวนการของกิจกรรม วิถีปฏิบัติต่าง ๆ และการปรับปรุงคุณลักษณะทหาร ซึ่งช่วยเสริมสร้างความอดทนด้วยการข้ามผ่านอุปสรรคทั้งทางร่างกายและจิตใจ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการรับสารเพื่อสร้างคุณลักษณะที่สำคัญสำหรับวิชาชีพทหาร และวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการรับสารดังกล่าวของนักเรียนนายเรืออากาศ โดยทักษะการรับสารสามารถจำแนกตามลักษณะการรับสารได้ 5 ชั้น ได้แก่ การจับใจความของสาร การจับประเด็นของสาร การวิเคราะห์วัตถุประสงค์ของผู้ส่งสาร การตีความสาร และการประเมินค่าสารที่ได้รับ ลักษณะการรับสารดังกล่าวเรียงลำดับตามระดับการเรียนรู้ของมนุษย์จากขั้นพื้นฐานไปสู่ขั้นที่ซับซ้อนขึ้น เพื่อให้ผู้รับสารสามารถรับสารได้อย่างครบถ้วน สามารถจำแนกสารที่เป็นสาระสำคัญและสารที่เป็นพลความของเรื่อง การค้นหาความคิดสำคัญและความคิดสนับสนุนของเรื่อง และสามารถวิเคราะห์เจตนาของผู้ส่งสารได้อย่างถูกต้อง รวมถึงเข้าใจเจตนาที่แท้จริงของผู้ส่งสาร ตลอดจนตัดสินใจประเมินค่าสารที่ได้รับบนพื้นฐานของความจริง ด้วยการพัฒนาโดยประยุกต์ใช้หลักการรับสารและวิธีการคิดแบบต่าง ๆ นอกจากนี้ การพัฒนาทักษะการรับสารของนักเรียนนายเรืออากาศยังสามารถพัฒนาได้โดยคำนึงถึงปัจจัยของการเลือกสารที่ผู้รับสารมีความสนใจ มีประสบการณ์ร่วม และเป็นข้อมูลที่ตรงกับพื้นฐานความรู้ และคำนึงจะช่วยให้การถ่ายทอดความคิดเป็นไปด้วยดียิ่งขึ้น และควรมีระยะเวลาที่เพียงพอในการพัฒนาทักษะการรับสารแต่ละขั้นก่อนจะเริ่มขั้นถัดไปเพื่อฝึกฝนให้เกิดความชำนาญมากขึ้น อีกทั้งควรมีการศึกษาองค์ประกอบอื่น ๆ เกี่ยวกับผู้รับสาร อาทิ ภูมิหลังและประสบการณ์ พื้นฐานการเรียนรู้และทัศนคติของผู้รับสารที่มีต่อสาร ซึ่งอาจส่งผลต่อความสามารถและประสิทธิภาพในการรับสารได้

จากการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการรับสารของนักเรียนนายเรืออากาศชั้นปีที่ 1 ตามทักษะการรับสารทั้ง 5 ชั้น ได้แก่ การจับใจความของสารที่ได้รับ การจับประเด็นสำคัญ การวิเคราะห์วัตถุประสงค์ของผู้ส่งสาร การตีความด้วยการเชื่อมโยงประสบการณ์ของตนเองกับสารที่ได้รับ และการประเมินค่าสารที่ได้รับ พบว่ายังควรได้รับการพัฒนาทักษะการคิดที่สัมพันธ์กับลักษณะการรับสารแต่ละขั้น อาทิ การรับสารขั้นจับใจความ และขั้นจับประเด็น ควรมีการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดอย่างมีเหตุผล เพื่อให้สามารถจำแนก จัดกลุ่ม และให้เหตุผลในการแยกแยะระหว่างใจความสำคัญและพลความได้ การรับสารขั้นวิเคราะห์ ควรมีการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีเหตุผลเพื่อค้นหาว่าผู้ส่งสารมีวัตถุประสงค์ใดในการสื่อสารทั้งวัตถุประสงค์หลักและวัตถุประสงค์รอง โดยต้องรวบรวมข้อมูลจากสารและสรุปออกมาเป็นประเด็นต่าง ๆ การรับสารขั้นตีความ ซึ่งต้องอาศัยความรู้ ทักษะและประสบการณ์ในการรับรู้ และความพยายามในการเชื่อมโยงระหว่างความคิดของตนเองกับเนื้อหาของสารเพื่อค้นหาเจตนาที่แท้จริงของผู้ส่งสาร ซึ่งควรมีการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างมีเหตุผล และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการรับสารขั้นประเมินค่า ควรมีการพัฒนาทักษะการคิดที่กล่าวมาร่วมกัน โดยเฉพาะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดเชิงสร้างสรรค์ และการคิดเชิงประยุกต์ เพื่อตัดสินใจคุณค่า ข้อดีเด่น และข้อคิดที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับชีวิตของนักเรียนนายเรืออากาศได้อย่างเป็นรูปธรรม จากข้อค้นพบดังกล่าวจึงสามารถนำมาต่อยอดเพื่อศึกษาแนวทางและวิธีพัฒนาทักษะการรับสาร

ของนักเรียนนายเรืออากาศด้วยวิธีการเรียนการสอน การสร้างแบบฝึกเพื่อสอนทักษะการรับสาร ซึ่งสามารถเสริมสร้างทักษะการคิดซึ่งเป็นคุณลักษณะหนึ่งที่สำคัญสำหรับวิชาชีพทหารได้

นอกจากนี้การใช้เครื่องมือหรือ “สาร” ที่ใช้ในการฝึกปฏิบัติเพื่อพัฒนาทักษะดังกล่าวยังเป็นผลทางอ้อมในแง่ของการสร้างการรับรู้และปลูกฝังคุณธรรมและคุณลักษณะทางวิชาชีพทหาร ซึ่งเอื้อต่อการหล่อหลอมสำนึกความเป็นทหารอากาศ (Air-minded) ถ้ามีการบูรณาการร่วมกันกับหน่วยงานที่ทำหน้าที่ปลูกฝังเรียนนายเรืออากาศในด้านต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อให้แก่นักเรียนนายเรืออากาศและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการหล่อหลอมนักเรียนนายเรืออากาศสามารถนำองค์ความรู้และทักษะดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการเรียน การปฏิบัติงาน และการพัฒนาศักยภาพของตน และเมื่อนักเรียนนายเรืออากาศสำเร็จการศึกษาจะได้มีทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงาน การติดต่อสื่อสารกับผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานเพื่อการดำเนินงานอย่างราบรื่น การเจรจาติดต่อและประสานงานกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกกองทัพอากาศเพื่อประโยชน์ของกองทัพและประเทศชาติ

ในส่วนของการสร้างการรับรู้ถึงคุณลักษณะของทหารซึ่งสามารถต่อยอดไปสู่การหล่อหลอมความเป็นทหารอาชีพได้นั้น พบคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับจิตใจ อาทิ ความเข้มแข็ง ความอดทนอดกลั้น ความแข็งแกร่ง ความเสียสละ ความภาคภูมิใจ โดยคุณลักษณะที่พบการรับรู้อย่างชัดเจนคือความเข้มแข็งของจิตใจ จากการผ่านบททดสอบเพื่อพิสูจน์ตนเองจนกระทั่งได้รับการยอมรับจากสังคมนายเรืออากาศ และการอดทนอดกลั้นต่อความเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อสภาพจิตใจและร่างกาย อีกทั้งการสร้างความแข็งแกร่งทั้งร่างกายและจิตใจ ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สัมพันธ์กับบทบาทและหน้าที่ของผู้เป็นทหาร ถือเป็นคุณสมบัติสำคัญที่มีการรับรู้เช่นเดียวกัน

อภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการพัฒนาทักษะการรับสารและทักษะการคิด โดยใช้หลักการและวิธีการต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับลักษณะการรับสารแต่ละขั้น เพื่อช่วยฝึกฝนและเพิ่มประสิทธิภาพในการรับสารของนักเรียนนายเรืออากาศ ผู้วิจัยจะอภิปรายในประเด็นของความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการรับสารแต่ละขั้นกับแนวทางการฝึกฝนและพัฒนาทักษะดังกล่าว ดังนี้

1. ทักษะการจับใจความ เป็นทักษะการรับสารขั้นเริ่มต้น เพื่อบอกข้อมูลที่ได้รับจากการฟังหรือการอ่านสาร ข้อควรพัฒนาคือการจำแนกระหว่างสาระสำคัญและส่วนที่เป็นรายละเอียดที่สามารถละได้ แนวทางที่ใช้ในการฝึกฝนคือการจำแนกใจความสำคัญออกจากพลความ อาจอ่านทวนซ้ำและละส่วนที่สามารถตัดออกได้โดยที่ใจความสำคัญยังคงครบถ้วน และจัดทำแผนผังความคิดแจกแจงความคิดและค้นหาใจความสำคัญของเรื่อง

2. ทักษะการจับประเด็น เป็นทักษะการรับสารที่ต้องพิจารณาเนื้อหาของสารอย่างถี่ถ้วนเพื่อค้นหาประเด็นของสารดังกล่าว และถ้าส่วนที่เป็นประเด็นขาดหายไปจะทำให้เข้าใจสารได้ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ขั้นตอนนี้นอกจากผู้รับสารควรฝึกจำแนกส่วนที่เป็นประเด็นสำคัญกับส่วนที่เป็นรายละเอียดของเรื่องแล้ว ยังควรฝึกการคิดตั้งคำถามและหาคำตอบอย่างมีเหตุและผลว่าข้อความส่วนใดครอบคลุมสาระสำคัญของเรื่องทั้งหมดและสามารถทำให้เข้าใจเรื่องได้

3. ทักษะการวิเคราะห์ เป็นการวิเคราะห์ความมุ่งหมายของผู้ส่งสารว่าต้องการสื่อสารสิ่งใดกับผู้รับสาร ขั้นตอนนี้ผู้รับสารสามารถระบุเจตนาหลักของผู้ส่งสารได้ แต่เจตนารองและรายละเอียดเกี่ยวกับเจตนาดังกล่าวอาจยังไม่สามารถระบุได้อย่างครบถ้วน ขั้นตอนนี้สามารถฝึกฝนได้โดยการคิดอย่างเป็นเหตุและผลเพื่อตั้งคำถาม

และหาคำตอบอย่างละเอียดเพื่อค้นหาวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร จากนั้นพิจารณาสารที่จับใจความได้อีกครั้ง เนื่องจากอาจนำสารที่จับใจความได้มาประกอบการอธิบายให้รายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของผู้ส่งสารได้

4. ทักษะการตีความ เป็นทักษะที่มีความซับซ้อนและต้องอาศัยประสบการณ์และภูมิหลังของผู้รับสารร่วมด้วย เพื่อพิจารณาว่าวัตถุประสงค์และข้อมูลที่แท้จริงซึ่งผู้ส่งสารต้องการนำเสนอคือสิ่งใด สิ่งสำคัญที่ทำให้ผู้รับสารตีความไม่ถูกต้อง หรือการตีความออกนอกขอบเขตของสาร หรือใช้ความเห็นส่วนบุคคล ทั้งนี้อาจพัฒนาโดยการฝึกตีความจากสารระดับประโยค ระดับย่อหน้า เพื่อให้เข้าใจแนวทางในการตีความและนำไปสู่การตีความสารที่มีความซับซ้อนมากขึ้น และฝึกฝนโดยใช้แนวคิด “คำ-คิด-ความ” เพื่อขยายความคิดและวิเคราะห์เจตนาที่แท้จริงได้

5. ทักษะการประเมินค่า ผู้รับสารต้องสามารถคิดต่อยอดไปจากสารที่ได้รับ ไม่เพียงแต่รับรู้และเข้าใจเท่านั้น แต่ต้องพิจารณาว่าสารดังกล่าวนี้มีผลต่อตนเองและสังคมอย่างไร ในประเด็นของประโยชน์และคุณค่าที่ได้รับ ข้อคิดที่สามารถนำไปปรับใช้กับชีวิตของตนและเสริมสร้างสังคมที่ดีขึ้นได้ ผู้รับสารจึงไม่เพียงแต่ต้องระบุได้ว่าสารที่ได้รับมีคุณภาพอย่างไร แต่ต้องใช้ทักษะการคิดสังเคราะห์ควบคู่ในการรับสารด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการวิจัยเพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์

ผู้วิจัยพบว่าปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารซึ่งควรได้รับการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง คือ ทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล การวิเคราะห์ข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณ และการสังเคราะห์สิ่งที่ได้รับรู้เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง ทั้งนี้พื้นฐานของนักเรียนนายเรืออากาศเป็นผู้มีทักษะการสื่อสารในระดับที่ดี แต่ด้วยบริบทภายนอกและปัจจัยส่วนบุคคลอาจทำให้ขาดการฝึกฝนทักษะดังกล่าว นอกจากนี้ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการคิดอย่างสร้างสรรค์ เป็นทักษะที่ควรมีการบูรณาการในการเรียนการสอนของนักเรียนนายเรืออากาศ เพื่อส่งเสริมการแสดงความคิดเห็นและอภิปรายเกี่ยวกับสถานการณ์การสื่อสารในแง่มุมต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง

นอกจากนี้การพัฒนาทักษะการรับสารซึ่งถือเป็นการพัฒนากระบวนการคิดอย่างมีเหตุและผล สามารถต่อยอดและเชื่อมโยงกับการพัฒนาภาวะผู้นำและคุณลักษณะทางทหารของนักเรียนนายเรืออากาศได้ด้วยการร่วมมือกับหน่วยงานในโรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราชเพื่อออกแบบกิจกรรมหรือแบบฝึกสำหรับการเรียนการสอนทางวิชาชีพทหาร การอบรมนักเรียนผู้บังคับบัญชา (Commander ready) จะทำให้เกิดการพัฒนาและส่งเสริมทักษะและคุณลักษณะของนักเรียนนายเรืออากาศในอย่างหลากหลาย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งถัดไป

ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการพัฒนาแบบฝึกเพื่อพัฒนาทักษะการรับสารขั้นสูง อาทิ ขั้นการจับประเด็นสารที่ได้รับ และการตีความสารซึ่งต้องอาศัยทั้งกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการสังเคราะห์เพื่อถ่ายทอดความคิดดังกล่าว นอกจากนี้ควรมีการพัฒนาแบบฝึกเพื่อพัฒนาทักษะการส่งสารในด้านการเขียนและการพูดซึ่งเป็นอีกหนึ่งทักษะที่สำคัญและสัมพันธ์กับการพัฒนาทักษะการสื่อสารของนักเรียนนายเรืออากาศ ในส่วนของการสร้างแบบฝึกเพื่อพัฒนาทักษะการรับสารสามารถดำเนินการวิจัยต่อเนื่องโดยเลือกสารหรือวิธีการรับสารประเภทอื่น ๆ เพื่อฝึกกระบวนการรับสารที่หลากหลายซึ่งอาจทำให้มีทักษะการรับสารที่ดีขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- [1] Pearson Education, Inc., *Empower 21st century learners*, [Online]. Available: www.pearsonschool.com/index. [Accessed: 15 June 2022]
- [2] วิจารย์ พานิช, *วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์*, กรุงเทพฯ: ตาตาพับลิเคชั่น, 2555.
- [3] Krames, J.A., *Jack Welch and the 4 E's of leadership: How to put GE's leadership formula to work in your organization*, New York, McGraw-Hill, 2010.
- [4] เบญจวรรณ ถนอมชยวิช, ผ่องศรี วาณิชย์ศุภวงศ์, วุฒิชัย เนียมเทศ และณัฐวิทย์ พจนันติ, “ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21: ความท้าทายในการพัฒนานักศึกษา,” *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้*, ปีที่ 3, ฉบับที่ 2, หน้า 208-222, พฤษภาคม-สิงหาคม, 2559.
- [5] กองทัพอากาศ, *ยุทธศาสตร์กองทัพอากาศ 20 ปี (พ.ศ.2561-2581) (ฉบับเผยแพร่)*, กรุงเทพฯ: กองทัพอากาศ, 2561.
- [6] กองทัพอากาศ, *นโยบายผู้บัญชาการทหารอากาศ ประจำปี 2566*, กรุงเทพฯ: กองทัพอากาศ, 2565.
- [7] โรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช, *นโยบายผู้บัญชาการโรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช ประจำปี 2566*, กรุงเทพฯ: โรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช, 2565.
- [8] จักรกฤษณ์ ธรรมวิชัย, พลอากาศตรี, “วันสถาปนาโรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราชครบรอบ 69 ปี,” *ข่าวทหารอากาศ*, ปีที่ 82, ฉบับที่ 5, หน้า 19-23, พฤษภาคม, 2565.
- [9] ปรีชา ช้างขวัญยืน, *ศิลปะการฟัง การอ่าน*, กรุงเทพฯ: วิชาการ, 2525.
- [10] เตือนใจ อัฐวงศ์, *การเป็นผู้ฟังที่ดี*, [ออนไลน์]. ได้จาก: http://www.med.cmu.ac.th/dept/rehab/2010/images/stories/Good_listening.pdf [สืบค้นเมื่อ วันที่ 10 มิถุนายน 2565].
- [11] พิมพ์ภรณ์ บุญประเสริฐ, *วาทกรรม: ศาสตร์และศิลป์แห่งการพูด เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร*, กรุงเทพฯ: ไอยรา 12, 2558.
- [12] ทิศนา แหมมณี, *การคิด*, [ออนไลน์]. ได้จาก: https://elibrary.ksp.or.th/index.php?lvl=cmsspage&pageid=4&id_article=178 [สืบค้นเมื่อ วันที่ 15 มิถุนายน 2565].
- [13] พิทยา สิทธิอำนวย, *เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการคิดและการตัดสินใจ*, นครปฐม: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 2560.
- [14] David K. Berlo, *The Process of Communication: An Introduction to Theory and Practice*, New York, Holt, Rinehart, and Winston, 1960.
- [15] ยมลภัทร ภัทรคุปต์, *การฟังและการพูดเพื่อผลสัมฤทธิ์*, อุตรดิตถ์: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, 2560.